‘Dit was een McDonald’s voor eenden’

Verslag van een rechtszitting

Rechtbank Rotterdam, 14 februari 2024

Op een mooie oktoberochtend in 2022 trekken Jos (75) en Arend (58)* er met een groep gastjagers opuit om te jagen op wilde eenden en fazanten. Arend staat aan het hoofd van een bedrijf dat al sinds jaar en dag in Molenlanden drijfjachten voor klanten organiseert. Jos is een ouwe rot in het vak: hij jaagt al zo’n 50 jaar in de omgeving.

Er is op het eerste gezicht niets mis met de drijfjacht: de jagers hebben een jachtakte, er is een jachthuur overeenkomst en sinds een kleine week mag er ook weer op fazanten worden geschoten. En er vallen die ochtend heel wat fazanten (12) en wilde eenden (45) uit de lucht. De jachthonden hebben het er maar druk mee. Maar wat zo frappant is: de tientallen wilde eenden die aan de hagelregen ontsnappen, vliegen niet weg; ze blijven in de buurt van het jachtveld.

Voertonnen

Zo opmerkelijk is dat bij nader inzien niet, want er staan 2 met mais en tarwe en zonnebloempitten gevulde voertonnen in de bosschages naast het weiland. Daar kunnen de eenden geen nee tegen zeggen. Ondanks de schoten smikkelen ook de fazanten op de bodem van het lokvoer. Voertonnen zijn niet verboden, maar

het is wel verboden om binnen een straal van 200 meter ervan te jagen. En dat doen jachthouder Jos en Arend, samen met hun kornuiten. En niet zo'n beetje ook: volgens de natuurinspecteur die de drijfjacht bespiedt, knallen de jagers de vogels op 'enkele tientallen' meters van de blauwe voertonnen uit de lucht. Ze krijgen een boete en de korpschef verlengt hun jachtacte niet. Dat laatste zit Jos en Arend erg hoog, en dus doen ze vandaag in zaal 4 van het Rotterdamse gerechtsgebouw hun beklag bij de economische politierechter.

McDonald's

Jos en Arend ontkennen niet dat ze binnen een straal van 200 meter van de voertonnen hebben geschoten, maar wel dat ze wisten dat die tonnen gevuld waren met lokvoer. Arend: 'Mijn vader regelde de jacht altijd, en ik werd gewoon uitgenodigd voor zo'n dag. Ik wist niet wat er werd gevoerd.' Jos wist wel dat in het verleden werd gevoerd. 'Ik heb 's ochtends nog gevraagd of er gevoerd was. Er was vaker controle geweest. Daar kon je op wachten. Nee, dat was niet zo.' Politierechter Pelle Tuinenburg: 'Uw standpunt is: we wisten niet van die tonnen, dus we moeten worden vrijgesproken.' Ja, reageren de mannen in koor. De rechter: 'Nou valt wel op dat er uitzonderlijk veel eenden rondvlogen en dat ze zich niet gedroegen zoals ze zich gewoonlijk gedragen. De stelling van de natuurinspecteurs is: dit was een McDonald's voor eenden.' Jos: 'De sloot zat vol met eenden en er lagen overal eikels. Daar houden eenden van. Het gebied staat ook bekend om zijn vele eenden.'

Weidelijkheid

Jagers dienen zich te houden aan de zogenoemde weidelijkheidsregels. Deze regels staan volgens de Nederlandse Jagersvereniging voor een 'fatsoenlijke en respectvolle omgang met het landschap in het algemeen en in het wild levende dieren in het bijzonder'. Officier van justitie Hans Eijkelboom herinnert de 2 jagers eraan dat die regels volgens een rechtelijke uitspraak óók inhouden dat 'je moet weten waar

je knalt’. ‘De officier: ‘Je moet het jachtveld verkennen. Hoe legt u dat in uw situatie uit?’ Jos: ‘De voertonnen zijn heel veel jaren geleden daar neergezet. Toen we vroeger gingen jagen, stonden we er altijd verder dan 200 meter vandaan. Nu dachten we dat die tonnen leeg waren. Ik heb dat niet zelf gecontroleerd. Als ik had geweten dat er wel voer inzat, dan was ik niet met Jos en zijn relaties gaan jagen.’

Deksel

Het was de laatste jaren Gerards (71)* taak om de voertonnen in opdracht van Arends, inmiddels overleden, vader voor de jacht te vullen. Jos zegt dat hij Gerard die ochtend had gevraagd of hij ze had gevuld, en dat het antwoord nee was. Om te staven dat Jos geen verhaaltje vertelt, heeft advocaat Maurice Stassen Gerard opgeroepen als getuige (een verdachte mag tegen de rechter liegen, een getuige mag dat niet). Gerard: ‘Ik vulde in opdracht van de oude mijnheer de tonnen, maar toen hij ziek werd ben ik er in juni of juli 2022 mee gestopt. Mijnheer Jos vroeg mij inderdaad die ochtend of ik nog gevoerd had. Dat had ik absoluut niet.’ Wat vindt hij ervan dat in het in de zomer in de voertonnen gestopte aas 3 maanden later nog redelijk vers in en onder de tonnen lag? Gerard: ‘Ik dacht dat ze leeg waren, maar schijnbaar toch niet. Er zit een deksel op, dus het voer blijft wel droog. En het ligt ook aan het aantal eenden dat ervan eet.’ Politierechter Tuinenburg kan het maar moeilijk geloven. ‘In de 2 tonnen zat vers uitziend voer. Er worden etende fazanten aangetroffen. Dan heb ik de indruk dat dat voer er niet in juni is ingegaan. En dan is er nog iets. In uw combiwagen troffen de natuurinspecteurs die dag lege emmers en voer aan.’ Gerard: ‘Dat klopt, achter het kantoor hebben ze een grote vijver, en daar voer ik iedere dag vogels.’

Geschonden

Wilde eenden en fazanten zijn beschermde vogels. Ze mogen niet worden gedood, tenzij aan alle eisen wordt voldaan die aan de jacht worden gesteld, resumeert officier van justitie

Eijkelboom. ‘1 van de eisen is dat niet gejaagd mag worden binnen een straal van 200 meter van een voederplaats. De jagers deden dat wel en doodden daarbij beschermde wilde eenden en fazanten.’ Of Arend en Jos nou wel of niet opzettelijk in de buurt van de voertonnen aan het schieten waren, doet er volgens de officier van justitie niet toe. Opzet is hier niet noodzakelijk om tot een schuldverklaring te komen. De jagers hebben de weide niet verkend, en daartoe waren ze volgens hun eigen weidelijkheidsregels wel verplicht. ‘De verdachten hebben daarmee de spelregels van de jacht grof geschonden’, aldus de officier van justitie, die vindt dat ze elk een boete van 1.000 euro verdienen.

Klanten

De rechter kan Jos en Arend niet kwalijk nemen dat ze binnen een straal van 200 meter op wilde eenden en fazanten aan het jagen hebben geschoten, meent advocaat Maurice Stassen. ‘De tonnen stonden niet in het zicht, niemand van de jagers heeft het geweten. Als ze het wel hadden geweten dan hadden ze toch gemakkelijk net buiten die straal van 200 meter kunnen jagen? Er waren eenden en fazanten genoeg.’ Jachthouder Jos deed wat hij moest doen, vindt de raadsman: hij informeerde naar de tonnen. ‘Hij wist dat in het verleden werd gevoerd, maar bij navraag op de jachtdag was dat nu niet gebeurd. Daarmee had hij aan zijn controleplicht voldaan. Arend wist niets van het verleden van die tonnen en nam zijn klanten mee. Hij zegt: waarom zou ik de kans lopen dat mijn relaties hun jachtacte kwijtraken?’ Omdat alle schuld afwezig is (in het strafrecht wordt deze schulduitsluitingsgrond ‘afwezigheid van alle schuld’ genoemd), zou de politierechter Jos en Arend moeten ontslaan van alle rechtsvervolging.

Afschuiven

‘Er zijn opzettelijk eenden en fazanten gedood. Mocht dat in dit geval? Nee, want er is binnen een straal van 200 meter van een lokplaats op ze gejaagd’, concludeert politierechter Tuinenburg. Dat is te bewijzen, en daar is geen opzet voor

nodig, aldus de rechter. ‘Maar het recht zou het recht niet zijn als er als geen achterdeurtje was, namelijk of iemand het écht niet kan worden verweten. Dan is er die afwezigheid van alle schuld. Ik zou u dan moeten ontslaan van alle rechtsvervolging, maar dat doe ik niet. Want dan zou u echt helemaal niets te verwijten zijn. En er valt u wel wat te verwijten. Er waren die ochtend opmerkelijk veel eenden rond het jachtveld en u wist dat ze in het verleden met voertonnen werden gelokt. Dat had u op zijn minst aan het denken moeten zetten. Of die tonnen waren gevuld met voer uit de zomer of net voor de jacht, en daar heb ik zo mijn gedachten over: het was uw beider verantwoordelijkheid om dat te controleren. Het afschuiven van die verantwoordelijkheid op een medewerker past u niet.’ Jos en Arend kunnen hun jachtacte met die uitspraak wel vergeten, en dat vindt de rechter zwaar genoeg. Als stok achter de deur geeft hij het tweetal wel een voorwaardelijke geldboete van 1.000 euro.